

ними об'єктами, оперувати біологічними поняттями. Представлено дидактичні пакети до курсу «Біологія тварин», «Біологія людини», «Загальна біологія». Система «Дидактосервіс» передбачає системне, послідовне застосування дидактичних пакетів до кожного розділу курсу, що вивчається [1] тощо. Систему «Психолого-дидактосервіс» розкрито в авторській монографії «Психологічні засади розвитку творчості майбутніх учителів біологічних дисциплін: теорія і практика» (2010 р.) Для ефективності реалізації творчих можливостей майбутніх учителів біологічних дисциплін у монографії пропонується програма розвитку їх творчої компетентності, створена з урахуванням психологічних умов та психолого-педагогічних засобів розвитку творчості особистості. Монографія може бути використана вченими, практичними психологами, викладачами вищих навчальних закладів, учителями біології, бакалаврами, спеціалістами, магістрантами, аспірантами [3].

Отже, ефективність природничо-наукового навчання можлива завдяки розвитку креативної діяльності, що вимагає отримання достовірної наукомісткої інформації про природне середовище, взаємозв'язок людини і природи й дає можливість реалізувати теоретичні знання на практиці. Розроблені видання можуть слугувати важливим інструментарієм для створення креативного освітнього середовища у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах.

#### Література

1. Гриньова М.В. Розвиток творчості школярів у процесі вивчення шкільного курсу біології. Система «Дидактосервіс» : навч. посіб. / М.В. Гриньова, С.П. Яланська. — 2-е вид. випр., допов. — Полтава : ФОП Мирон І. А., 2017. — 546 с.
2. Сологуб А. І. / А. І. Сологуб Теорія і практика природничого навчання школярів: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (Чернівці, 23-24 квітня 2014 р.) / — Ч., 2014. — С.5-14.
3. Яланська С. П. Психологічні засади розвитку творчості майбутніх учителів біологічних дисциплін: теорія і практика : [монографія] / С. П. Яланська ; Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка — Полтава, 2010. — 374 с.

### **ДОСВІД З ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА-СІМЕЙНА МЕДИЦИНА»**

*Бокова С.І., Попов С.В.*

*Сумський державний університет, Україна*

Метою реформування медичної допомоги в Україні є покращення її якості та доступності за рахунок розвитку сімейної медицини. Ключовою ланкою у вирішенні близько 90% медичних питань стає лікар загальної практики — сімейний лікар (ЗП-СМ). Особливістю його діяльності, в першу чергу, є ретельна робота зі здоровим різновіковим контингентом з метою профілактики захворювань, а також їх ранньої діагностики, лікування і запобігання розвитку ускладнень. Забезпечити це можливо лише за умови кваліфікованої мультидисциплінарної підготовки.

Значний обсяг інформації, що безперервно зростає, вимагає постійного підвищення рівня теоретичних знань і практичних навичок. Спів-

робітники кафедри сімейної медицини СумДУ приділяють значну увагу підвищенню якості підготовки лікарів-інтернів зі спеціальності «ЗП-СМ» за рахунок вдосконалення методик викладання та контролю засвоєння інформації.

Кращому засвоєнню матеріалу сприяє використання в навчальному процесі мультимедійних технологій, віртуального доступу до інформаційних ресурсів інституційного репозитарію СумДУ, бібліотек, робота із закордонними платформами та комбінація різних методик, таких як робота в малих групах, семінари-тренінги, клінічні задачі тощо.

Водночас, ефективність навчання залежить і від відповідного систематичного контролю, який є невід'ємним його компонентом. У підготовці лікарів-інтернів широко використовуються поточний, тематичний та заключний види контролю. Традиційно переважають усний, письмовий, тестовий варіанти, а також перевірка практичних навичок та умінь.

На високому рівні зарекомендували себе клінічні завдання/задачі, як один із варіантів контролю рівня знань засвоєного матеріалу при позааудиторному навчанні. В ході роботи лікарі-інтерни акцентують увагу на ймовірних варіантах розвитку подій залежно від впливу різних чинників, коректують тактику ведення пацієнта. Поетапне «розв'язання» різномірних ситуативних завдань сприяє систематизації засвоєного матеріалу і формуванню відповідного «маршруту» пацієнта, дозволяє аналізувати помилки. Молодий спеціаліст має можливість напрацювати алгоритми дій як в найбільш типових життєвих ситуаціях так і в нестандартних, що сприяє формуванню достатнього рівня професіоналізму та самостійності.

Слід відмітити позитивний вплив на процес навчання участі лікарів-інтернів в on-line семінарах і конференціях, які відбуваються у вигляді телемосту.

Таким чином, можна зазначити, що в сучасній Україні існує потреба у висококваліфікованих фахівцях зі спеціальності «загальна практика — сімейна медицина», високий професійний рівень яких не можливий без відповідної мультидисциплінарної підготовки і безперервного вдосконалення теоретичних знань, практичних навичок і умінь. Запорукою максимально ефективною підготовки молодих спеціалістів є впровадження інноваційних методів у процес навчання та кропітка праця всіх його учасників.

## **САХАРНЫЙ ДИАБЕТ НА ПОЧТОВЫХ МАРКАХ**

*Бугаевский К.А.*

*Классический приватный университет г. Запорожье, Украина*

История медицины в изучении заболеваний, их лечения, осложнения и профилактики может быть представлена не только в учебниках или справочниках, но и в средствах коллекционирования, например таких, как филателия. Не является исключением и изучение вопросов, касающихся сахарного диабета, в его отражении на почтовых марках. Упоминания о диабете есть в папирусе из Эберса, у Гиппократ и Зретеуса (13-200 гг. н.э), который предложил этот термин, ведические книги [1, 2, 6-8]. Почтовые марки, посвященные изучению сахарного диабета в древности, представлены на рис. 1.